

जाहिरातींचे दर,
शालील पच्चावर चौकशी
करावी.
व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधिवास', पुणे २

अर्थ

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु ४
(टपाल इशिल माफ)
किरकोळ अकास
एक आणा

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख १८ ऑगस्ट, १९३७

अंक ३३

डॉ. बी. आर. गुणे
पुणे-सिटी यांचे
—पांढरें-सत्त्व—

हे सत्त्व पोटांत अचानक उद्भवणाऱ्या नेहर्मांच्या विकारावर जलद गुण देणारे बहुमोल औषध गणले गेले आहे. पोटादुखी, अपचन, मळमळ, वांती, छातीतील जळजळ, तोंडास घाण येणे, वगैरे विकारावर हे आश्चर्यकारक गुण देणारे आहे.
(सर्वत्र मिळते)

८ पॅकेट्सच्या एका बॉक्सची किंमत १। रुपया

डॉ. बी. आर. गुणे,
स्लेसिक होम, १५३ बुधवार पेठ,
पुणे २

पहिली बक्षिसाची वाटणी एक हजार रुपयांची
ता २०-६-३७ ला झाली

येथे येथे तळें साचे

आयुष्यातील नानाविध 'कल्पतरू बाँड'
आपत्तीशीं तोंड देण्यास
खरेदी करा

फक्त रु १३०८ पुन्हां हस्ता नाहीं
बक्षिसाची वाटणी दरसाळ एका बाँडची मुदत २० वर्षे

— प्रॉव्हिडेंट विमा —

डॉक्टरांनी तपासणी नाहीं जास्तीत जास्त मिळणारी रक्कम रु. ५००
मासिक हप्ता ०८ ते रु २ फायदेशीर एक हप्ता विमा पॅलिसो

माहिती मागवा, अगर आमचे एजंटस विचारा

धी महाराष्ट्र इन्शुरन्स कं. लि.

कराड : : : जि सातारा

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेल्थचे तृतीय मूल्यमापन होणार

"जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच "कॉमनवेल्थ" में सर्व विमा सस्थांत अग्रस्थान
मिळविलें आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोंत"

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी. ए., एल.एल. बी.,
मॅनेजिंग एजंट्स,

दि कॉमनवेल्थ अॅशुरन्स कंपनी, लिमिटेड
११ बुधवार पेठ, पुणे नं. २

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणें आहेत तरी विशेष माहिती-
करिता हेडऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

"अर्थ" ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सह-
कार, बँकिंग इत्यादि विषयांवरील
सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची
पुस्तके

१ बँका आणि त्याचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय
झालें आहे.

किं १ रु (ट. स निराळा)

व्यवस्थापक, 'अर्थ' ग्रन्थमाला,
पुणे २.

माधव सोमण ब्रदर्स

पावसाळी कोट व छत्र्या
लक्ष्मी रोड

धोतरजोडी, शर्टिंग व कोटिंगचा भरपूर स्टॉक
पुणे २

विविध माहिती

पॅरीसमधील परदेशीय विद्यार्थी

शिक्षणाप्रीत्यर्थ पॅरीस शहरांत इतर देशांतून येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या वाढत आहे. १९०० साली विद्यार्थ्यांच्या एकूण संख्येची तिचे प्रमाण १००:१० होते ते आतां १००:३० इतके झाले आहे.

सशोधक मार्कोनी

मध्य वयांत घडलेल्या एका मोटार अपघातामुळे सुप्रसिद्ध संशोधक मार्कोनी ह्याचा एक डोळा निकामी झाला होता, परंतु त्यानी ही अडचण न जुमानतां आपले कार्य अखेरपर्यंत नेटाने चालविले. ते गेल्या महिन्यांत मरण पावले त्यावेळीं खुद्द सिनॉर मुसोलिनी ह्यांनी त्यांचे घरी जाऊन अथरुणाशी वाकून प्रार्थना केली.

जपानांत ख्रिस्ती धर्माचा प्रसार

जपानच्या एकूण लोकसंख्येपैकी अर्धा टक्का लोक ख्रिस्ती आहेत, तथापि, जपानच्या पार्लमेंटातील ४३१ सभासदांपैकी ३१ सभासदांचा ख्रिस्ती धर्माशी संबंध आहे. जपानी सरकार धार्मिक बाबतीत दबळादबळ करीत नाही.

हवेंतून होणाऱ्या हल्ल्यापासून बचाव

हवेंतून होणाऱ्या शत्रूच्या हल्ल्यापासून लोकांचा बचाव व्हावा, ह्याकरितां उपाययोजना ग्रेटब्रिटनमध्ये अंमलांत आणण्यांत येत आहे, परंतु तिच्या सर्वांचा कांहीं भाग (३०%) स्थानिक संस्थांनी सोसावा, असे सरकारचे म्हणणे आहे. स्थानिक संस्थांसे हे मान्य नाही बचावाचे काम सरकारचे आहे व सर्वे सर्वे त्यानेच केला पाहिजे, अशी त्याची भूमिका आहे.

जपानी व्यापारी आगबोटींचा युद्धाकरिता उपयोग

हिंदुस्थान व जपान ह्यांमध्ये मालाची व उताऱ्यांची वहातूक करणाऱ्या चार आगबोटी जपानी सरकारने चीनकडे सैनिक व युद्धसामग्री रवाना करण्याकरितां उपयोगांत आणल्या असल्याने जुलैमध्ये निर्गत होणारा जपानी माल हिंदुस्थानांत येण्यास थोडा विलंब लागणार आहे. हिंदी कपाशीपैकी शेकडा ९० माल जपानकडे अगोदरच रवाना झाला असल्याने त्याचा खोळबा जाणवणार नाही.

पोलीस खात्यावर सुमारे १ कोटी रु खर्च

१९३६-३७ साली मुंबई सरकारच्या पोलीस खात्यावर एकूण ९८.३ लक्ष रुपये खर्च झाला. १९३५-३६ साली ९९ लाख रुपये खर्च पडले होते.

२५ वर्षांनंतरची मोटारवहातूक

१९६० च्या सुमारास अमेरिकेतील मोटारगाड्यांची संख्या ३३ कोटींवर जाईल व त्याच्या वहातुकीकरिता स्वतंत्र मोठ्या रस्त्याची योजना करावी लागेल, असे एका तज्ज्ञाचे मत आहे ५० मैलापेक्षा कमी वेगाने मोटार चालविण्यास लोक तयार नाहीत, अशी त्याची अपेक्षा आहे

बंगाल सरकारचे गिर्यारोहण

उन्हाळ्यातील गिर्यारोहणाप्रीत्यर्थ बंगाल सरकारने गेल्या पाच वर्षांत ३,१८,५५० रु खर्च केले

भाड्याच्या लॉरींत प्राथमिक उपचाराची साधने

प्रत्येक भाड्याच्या लॉरीमध्ये प्राथमिक उपचाराचे साहित्य बाळगण्यात आलेच पाहिजे, असा म्हैसूर सरकारने नियम केला आहे

मॅचेस्टरच्या कापडाची निर्गत

गेल्या जानेवारी ते जून ह्या सहामाहीत मॅचेस्टर कापडाची परदेशांतली निर्गत ९८ कोटी चौरस वार लांबीची झाली १९३६ च्या पहिल्या सहामाहीचा हा आकडा ९२.३ कोटी होता. परंतु १९३५ मधल्या त्या सहामाहीत १०० कोटी चौरसवार लांबीचे कापड परदेशांत गेले होते हिंदुस्थानांतली आपली गिऱ्हाइकी कमी झाल्याविषयी मॅचेस्टरवाल्यांची ओरड आहे.

सकरच्या धरणाकरिता काढलेल्या कर्जाची फेड

सिंधू नदीवरील सकर येथील धरणावर आतांपर्यंत सुमारे २६ कोटी रुपये खर्च झालेले आहेत. ह्या बाबतच्या कर्जाची फेड करण्यास १९४२ साली प्रारंभ व्हावयाचा आहे, तथापि, सिंध सरकारने हप्त्याहप्त्याने फेड करण्याचा उपक्रम चालू केला आहे. धरणाचे पाण्याखाली येणाऱ्या जमिनी लवकर विकल्या जाण्यावर व शेतीचे मालास चांगला बाजारभाव येण्यावर सिंधची आर्थिक प्रगति बरीच अवलंबून आहे

रेलवेजचे उत्पन्न वाढत आहे

१ एप्रिल ते ३१ जुलै १९३७	३१ कोटी, ५७ लक्ष रु.
” ” ” १९३६	२९ कोटी, २२ लक्ष रु.
” ” ” १९३५	२८ कोटी, ४१ लक्ष रु.

नवीन राज्यघटनेचा जादा खर्च

बंगाल प्रांतांत नवीन राज्यघटनेचा एकूण जादा खर्च सव्वा वीस लक्ष रुपये चालू साली येणार आहे. ह्यापैकी सुमारे १९ लक्ष कायम स्वरूपाचा खर्च आहे. प्रातिक कायदेमंडळाच्या निवडणुकीप्रीत्यर्थ सरकारचे ४५ हजार रुपये खर्च पडले.

बँकांस सुटी

शनिवार, ता. २१ ऑगस्ट, रोजी नारळी पौर्णिमेनिमित्त बँका बंद रहातील.

राष्ट्रसंघाचे अंदाजपत्रक

राष्ट्रसंघाच्या १९३८ सालच्या अंदाजपत्रकात १ कोटी ८५ लक्ष रुपयांचा खर्च दाखविण्यांत आला आहे. १९३७ सालच्या खर्चाचा अंदाज १ कोटी ७३ लक्षाचा होता. कांहीं सभासद-राष्ट्र संघाची वर्गणी वकशीर भरित नाहीत, ह्याकरितां अंदाजपत्रकांत कूस ठेवलेली असते.

सर फ्रेड्रिक साइक्स ढाल

मुंबई इलाख्यातील उत्तर भागामधील आदर्श सेव्यास देण्यांत यावयाची सर फ्रेड्रिक साइक्स ढाल चालू झाली सुरत जिल्ह्यातील एनढाल गावास मिळाली आहे.

असेंब्लीच्या अधिवेशनांत विचारावयाचे प्रश्न

मध्यवर्ती असेंब्लीच्या येत्या अधिवेशनात विचारण्याकरिता सभासदांनी पाठविलेले ४०० प्रश्न आतांपर्यंत अध्यक्षाकडे दाखल झाले आहेत.

कलकत्ता बंदरास ६५ हजार रु तोटा

कलकत्ता बंदराची व्यवस्था पहाणाऱ्या पोर्ट ट्रस्टला १९३६-३७ साली ३ कोटी, १०.३ लक्ष रुपये उत्पन्न झाले व खर्च ३ कोटी ११ लक्ष रुपये खर्च आला, म्हणजे ३ लाख रुपयांचा तोटा झाला.

मुंबई बंदरांतून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

	रु. किमत
१-८-३७ ते ७-८-३७	४४,६६,७०६
८-८-३७ ते १४-८-३७	२९,३२,७६५
२१-९-३१ ते १४-८-३७	३,०१,९०,६६,८८८

अनुक्रमणिका

१ विविध माहिती ... २०६	५ हिंदू-ब्रिटन कपास-कापडाचा व्यापार ... २११
२ नवीन विमाविषयक कायदा ... २०७	६ कंपनी कायद्यामध्ये झालेले फेरफार ... २११
३ मुंबई इलाख्यातील सहकारी चळवळीची माहिती ... २०८	७ मुंबई बंदरातील व्यापार ... २११
४ स्फुट विचार ... २०९	८ सुप्त एशियाटिक राष्ट्रात जागृती ... २१२
तागाच्या ब्रिटिश कारखानदारांची ओरड—लफ्म्यापासून सावध रहा—हिंदुस्थानचा परराष्ट्रीय व्यापार—सेव्हिंग बँकांतील ठेवी	९ सहकारी चळवळ ... २१३
	१० टेलिफोन न. १९९ ... २१४
	११ विजगापट्टम् बंदर तोड्यात आले ... २१४
	१२ निवडक बाजारभाव ... २१५

अर्थ

बुधवार, ता. १८ ऑगस्ट, १९३७

नवीन विमाविषयक कायदा

संरक्षणाची आवश्यकता व विरोधी हितसंबंधांचा मेल

हिंदुस्थानात व्हावयाच्या विमाविषयक कायद्याचा मसुदा ह्या वर्षाचे प्रारंभी प्रसिद्ध झाला व तो मध्यवर्ती लेजिस्लेटिव्ह असेंब्लीत मांडण्यांत आला. त्यातील कलमावर गेले सहा महिने बरीच साधक बाधक चर्चा झाली आहे. विलाचा तपशीलवार विचार सिलेक्ट कमिटी लवकरच करील व असेंब्लीच्या येत्या अधिवेशनात त्याचे रूपांतर कायद्यामध्ये होईल. विमा कंपन्यांचा कारभार सध्या १९१२ सालाच्या दोन कायद्यांस धरून चालतो, त्या वर्षापर्यंत विम्याकरिता स्वतंत्र असा कायदा नव्हता. गेल्या २५ वर्षांमध्ये हिंदी विमा व्यवसायाने बरीच प्रगति केलेली आहे. तथापि, ह्या धंद्याचे व्यवस्थित नियंत्रण करणारा योग्य असा कायदा अस्तित्वात नाही ह्याबाबत आज अनेक वर्षे तक्रार ऐकू येत होती व परदेशी कंपन्यांच्या स्पर्धेपासून आपणास संरक्षण मिळावे, अशी मागणीहि हिंदी कंपन्या एकसारख्या करीत आल्या होत्या. विमाविषयक नवीन विलाने हिंदी आकाशाचे पूर्ण समाधान होणार नसले, तरी अनेक वर्षांच्या सुधारणाविषयक चळवळीस आतां यश येत आहे, एवढी गोष्ट सरी.

विलामधील मुख्य मुद्याचा सारांश 'अर्था' मध्ये मार्गेच येऊन गेला आहे. स्वतःच्या हितांचे रक्षण करण्यास विमेदार समर्थ नाहीत, हे लक्षांत घेऊन सरकारने विमा कंपन्यांच्या कारभारावर अधिक नियंत्रण घालण्याचे ठरविले आहे ह्या बाबतीत देशी व विदेशी कंपन्या ह्यामध्ये भेदाभेद करण्यांत यावयाचा नाही. विम्याचे काम करणाऱ्या कंपन्यास सरकारांत जबर डिपॉझिट ठेवावे लागणार आहे व कंपन्यांच्या हिशेबावर व व्यवस्थेवर कडक नजर रहावी अशी तजवीज करण्यांत येणार आहे. कंपन्यांची व्यवस्था मॅनेजिंग एजंटाने हार्ती असू नये, ह्या युक्तिवादाचे आधारावर मॅनेजिंग एजंटाने कंपन्यांशी झालेले करार तीन वर्षांनंतर रद्द होणार आहेत. विम्याचे काम मिळवून देणाऱ्या एजंटाने बंधने बसणार असून त्यांच्या कमिशनचे कमाल दर

निश्चित होणार आहेत व रिबेटच्या पद्धतीस आळा घालण्याचा प्रयत्न करण्यात यावयाचा आहे. एजंटस ह्यापुढे लायसेन्स घेणे जरूर पडेल. नव्या कायद्याची अंमलबजावणी करण्याचे काम "सुपरिंटेंडेंट ऑफ इन्शुरन्स"कडे सोपविण्यांत यावयाचे आहे. वर उल्लेखिलेली विदेशी कंपन्यापासून स्वतःचे संरक्षण व्हावे ही देशी मंडळ्याची मागणी पूर्णपणे पार पडेल, असे म्हणतां येणार नाही. तसेंच, कायद्यातील योजनामुळे विदेशी कंपन्यास आपल्या हिंदुस्थानातील व्यवहारासंबंधी माहिती तपशीलवार प्रसिद्ध करावयास लावण्यास नवा कायदा समर्थ ठरेल, अशी खात्री देतां येत नाही. विदेशी कंपन्यांनी हिंदी रोक्यात गुताविलेल्या रकमा हिंदी विमेदारांचे हितसंरक्षणाकरिता राखून ठेवण्याची योजना केल्यावाचून विदेशी कंपन्यांनी केवळ सरकारी रोक्यात पैसे ठेवून उपयोग होणार नाही आणि ह्या दृष्टीने विलात दुरुस्ती होणे जरूर आहे. तथापि, देशी कंपन्याची सर्वांत महत्त्वाची सूचना अशी आहे की, हिंदी कंपन्यांनी आपली लायकी, सचोटी व कार्यक्षमता आतां सिद्ध करून दिलेली असल्याने त्यांचा व्यवहार वाढावा व विदेशी कंपन्यांस ह्या देशांत हातपाय पसरण्यास जागा राहू नये, अशी व्यवस्था झाल्याखेरीज देशी धंद्याचे संरक्षण केले, असे म्हणतां येणार नाही. विदेशी कंपन्यांजवळ पैशाचा पुरवठा मुबलक असल्याने त्यास विलातील कित्येक नियंत्रणे मुळीच जाचक वाटणार नाहीत मध्यवर्ती व प्रांतिक सरकारे, स्थानिक स्वराज्य सस्था, पोर्ट ट्रस्ट्स, इन्व्हेंट ट्रस्ट्स, इत्यादींनी हिंदी कंपन्यांसच काम द्यावे, सरकारकडून संरक्षण मिळणाऱ्या कारखान्यांस विदेशी कंपन्यांकडे विमा काम देण्यास प्रतिबंध असावा, विदेशी कंपन्यांनी रीइन्शुरन्सचे काम हिंदी कंपन्यांकडेच द्यावे, इत्यादि बंधनांचा विलात अंतर्भाव होणे देशी कंपन्यांच्या उत्कर्षाच्या दृष्टीने आवश्यक आहे.

विमा क्षेत्रांत कंपन्याची गर्दी झाली आहे, तेव्हां काहीं काळपर्यंत नव्या कंपन्या स्थापन होण्यास प्रतिबंध करण्यात यावा, अशी काहीं हितसंबंधी लोकांची सूचना आहे सकल्पित कायद्याने विमा व्यवसाय नियंत्रित केला असल्याने, तीं नियंत्रणे स्वीकारून नवीन कंपन्या काढणाऱ्या हुशार व व्यवहारदक्ष लोकांच्या वाटेत आडकाठी येणे इष्ट दिसत नाही. विलातील अटी पुऱ्या करून नवीन मंडळी स्थापन करणे अगोदरच कठीण जाणार आहे. तेव्हां अशा प्रतिबंधाची आवश्यकता नाही. आयुर्विम्याच्या ह्यावरील कमिशनचे कमाल दर विलाने निश्चित करून दिले आहेत, ते नवीनच ह्या धंद्यात पडणाऱ्या कंपन्यांचे दृष्टीने अत्यल्प आहेत व त्यांस ते जाचक होतील, हे उघड आहे. भारी डिपॉझिट व नवे काम मिळविण्याकरिता कराव्या लागणाऱ्या सर्चावर नियंत्रण, ह्या दोहोंच्या कार्त्वीत नवीन कंपन्यांचा ह्यापुढे टिकाव कसा लागणार ?

विमा एजंटस लायसेन्स देण्याची पद्धति अंमलात येणार असून, त्यामुळे त्यांचा दर्जा वाढणार आहे, असे सांगण्यांत येते. परंतु, त्यांच्या कमिशनच्या दरांत घट होणार आहे, हे विसरतां कामा नये. रिबेटची पद्धत अजीबात बंद झाल्यास विमा एजंटस ते किफायतशीर होईल, परंतु केवळ रिबेट बेकायदा केल्याने त्यास प्रतिबंध कसा होणार, ते कळत नाही. सुद्ध विमा कंपन्या स्वतः आपल्या व्यवहारात जरूर तीं व्यवसायात्मक नीतितत्त्वे पाळतां नाहीत, असे आढळून येते, मग गरीब विचान्या एजंटकडून त्यांच्या घालनाची कशी अपेक्षा करतां येईल ! मोटारीचा विमा उतरणे ह्यापुढे सक्तीचे व्हावे अशी शिफारस रौटन कमिटीने

केली आहे. ह्या शिफारशीचे कायद्यांत रूपांतर झाले, म्हणजे मोटारींच्या विम्यांचे काम मिळविणाऱ्या एजंट्यांचा घदा मर्यादित होण्याचा सभव आहे. आयुर्विम्याचे एजंट्यासहि कंपनीकडून मिळावयाच्या कमिश्नांत छाटाछाट आणि रिबेटची विमोदाराकडून मागणी ह्याचे तडाक्यात केवळ विम्याचे घंघावर जगणे अशक्य होणार आहे.

विम्याचा घदा सुरक्षित व सुसधटित व्हावा, ह्याविषयी सार्वत्रिक एकमत आहे. परंतु, प्रत्यक्ष काम करणाराच्या अडचणी व त्याचे हितसंबंध ह्याकडे दुर्लक्ष करणे कायदेमंडळास योग्य होणार नाही. बिलाचे कायद्यांत रूपांतर होते वेळी त्यात काही दुरुस्त्या केल्या जातीलच, तथापि त्यांमुळे सर्वांचे समाधान होणे अर्थातच अशक्य आहे. विमा कंपन्याची घटना व त्यांचा कारभार ह्या संबंधातील बिलामधील योजना विमोदारांचे दृष्टीने समर्थनीय आहेत, ह्यांत शंका नाही. तथापि, बिलांतील इतर अनेक मुद्दे वादग्रस्त आहेत. सर्वांच्या हितसंबंधांचे न्याय्य रक्षण करून हिंदी विम्याचे घंघास बळकट पायावर स्थापण्याचे अवघड कार्य सिलेक्ट कमिटी व कायदेमंडळ हीं कसे पार पाडतात, ते आता पहावे.

मुंबई इलाख्यांतील सहकारी चळवळीची माहिती (२)

शेतकी प्राथमिक पतपेढ्या

शेतकऱ्यांच्या प्राथमिक पतपेढ्यांची संख्या १९३४-३५ चे मानाने १९३५-३६ साली थोडीशी वाढली, तथापि नवीन सोसायत्यांच्या नोंदणीसंबंधातील लोकांची मागणी पुरी झाल्यास ह्या सरथेत बरीच वाढ होण्यास जागा आहे. शेतकी प्राथमिक पतपेढ्यांची परिस्थिति ठोकळ मानाने दर्शविणारे आकडे येथे दिले आहेत.—

	१९३४-३५	१९३५-३६
सोसायत्यांची संख्या	३,५७२	३,६१४
सभासदांची संख्या	२,०२,३८३	१,९९,५२२
	लक्ष हजार	लक्ष हजार
खेळते भांडवल	२९१,९५	२९१,३२
रिझर्व व इतर फंड	६६,४३	७२,७७
सभासदांच्या ठेवी	४४,२०	३८,००
भाग भांडवल	१६,६३	१९,९८
बँकेची देणी	१,४४,६२	१,३८,३०
इतर बाहेरची देणी	२७,३०	२२,२६

प्राथमिक सहकारी सोसायत्यांनी आपल्या सभासदास १९३५-३६ साली नवी कर्जे त्या पूर्वीच्या सालाचे मानाने कमी दिली व वसुलीहि कमी झाली. ह्याचे एक कारण १९३४-३५ हे वर्ष १५ महिन्यांचे झाले, हे होय कर्ज बाकी व वसुली ह्या बाबतचे आकडे येथे दिले आहेत:—

(आकडे लक्ष रुपयाचे आहेत)

वर्ष	येणे असलेली बाकी	लक्ष रुपयांत	वसूल	लक्ष रुपयांत	थकबाकी
१९३४-३५	२५२	७९	९०	१५	१४४
१९३५-३६	२४७	६९	७९	२१	१४०

THE COMMONWEALTH ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

Notice to Share-Holders.

Notice is hereby given that the 8th Annual General Meeting of the Commonwealth Assurance Company, Limited, will be held at the Company's Registered Office, 11 Budhwar Peth, John Small Memorial Hall, Opposite Huzar Paga, Poona City, on Sunday the 12th September, 1937, at 4 P. M. to transact the following business:—

- To receive and adopt —
  - the report of the Board of Directors regarding the affairs of the Company for the year ending on 30th April, 1937
  - the audited Revenue Account and Balance Sheet for the year ending on 30th April, 1937.

2. To appoint Auditors as recommended by the Policy-holders for the current year i. e 1937-38 and fix their remuneration. The present Auditor, Mr. G. D. Apte, B. A., G. D. A., B. A., retires and is eligible for re-election. He offers himself for re-election.

3. Under Article No 138, and as per provisions of the Indian Companies Act, in this behalf, three Directors viz, Prof V. G. Kale, R. B. Dr R. K. Naidu and Mr H. V. Tulpule retire this year, but are eligible for re-election and offer themselves for the same.

4. To transact such other business as may be brought before the meeting by the Chairman

The transfer books of the Company, will be closed from 2nd September, 1937, to 22nd September, 1937, both days inclusive.

Poona, 12th August, 1937. } By Order of the Board of Directors.
Abhyankar & Co.,
Managing Agents

न्यू इंडिया अशुरन्स कं. लि. मुंबई

(सर्व तऱ्हेचे विमा काम करणारी हिंदुस्थानांतील सर्वांत मोठी कंपनी)

आयुर्विमा उत्तरणारा मनुष्य मुख्यतः सालील तीन गोष्टींकडे लक्ष देतो —

(१) कंपनीचे स्थैर्य (२) उत्तम व्यवस्था

(३) पॉलिसीमधील अटी व बोनस वाटण्याची पात्रता.

“न्यू इंडिया” ह्या तीनहि बाबतींत पूर्ण समाधान देईल.

प्रॉस्पेक्टस मागवा अगर समक्ष भेटा आणि सात्री करून घ्या

थी. डी. के. जोगळेकर, बी. ए.

ऑर्गनायझर ऑफ एजन्सीज,
टिक्क रोड, पुणे (२)

सुट विचार

तागाच्या ब्रिटिश कारखानदारांची ओरड

हिंद-ब्रिटन व्यापारी कराराच्या वाटाघाटी लढनमध्ये चालल्या होत्या, त्या तूर्त बंद असून सध्याची सुटी सपतांच पुन्हा चालू होतील. ह्या चर्चेमध्ये दोन्ही बाजूचे प्रतिनिधि शक्य तितकें ताणून धरणार आणि ज्यास्तीत ज्यास्त सवलती आपल्या देशाच्या व्यापारास व उद्योग धंद्यांस मिळवण्याचा यत्न करणार हें उघड आहे. ह्या ओढाताणीमुळेच लढनमधली चर्चा लांबली असून हिंदी प्रतिनिधींस तिकडे दीर्घकाल रहावें लागलें आहे. हिंदुस्थानने आपल्या मालास विशेष सवलती घ्याव्या अशी ब्रिटिश व्यापार्यांची अपेक्षा आहे आणि आपलें जकातविषयक धोरण राष्ट्रीय हिताच्या दृष्टीनें आसण्याचें स्वातंत्र्य हिंदी लोकांस असलें पाहिजे अशी येथील पुढाऱ्यांची मागणी आहे. दोन्ही देश एकाच साम्राज्याचे घटक असल्यानें त्यांनीं परस्परास व्यापारी सवलती घ्याव्या अशी ब्रिटिशांची भूमिका आहे तर हिंदुस्थानच्या आर्थिक धोरणावर हिंदी लोकांची सत्ता नसल्याविषयी येथें तक्रार आहे. व्यापारी कराराच्या चर्चेची सधि साधून आपलें थोडें दामण्याची ब्रिटिश कारखानदारांनीं सुटपट चालविली असून आपणास योग्य सवलती न मिळाल्यास हिंदुस्थानास जशास तसें ह्या न्यायानें आपण वागवूं असें सांगण्याचा त्यांचा सध्या रोख आहे. ह्याचें ताजें उदाहरण तागाच्या ब्रिटिश गिरणीवाल्यांच्या अलीकडील घोषणेंत सापडतें. कपाशी-प्रमाणें तागहि ग्रेटब्रिटनमध्ये पिकत नाही, तरी तेथें तागाच्या गिरण्या स्थापण्यात आल्या आहेत आणि स्वाभाविकपणेंच त्यास कलकत्याच्या गिरण्यांची स्पर्धा जाचक होत आहे. तागाच्या हिंदी मालावर नियंत्रण घालण्यात यावी आणि जबर जकाती बसवल्या जाव्या अशी ब्रिटिश कारखानदारांनीं मागणी केली आहे हिंदुस्थानातल्या गिरण्यांचा विस्तार होत आहे, पण आपला धंदा मात्र तोट्यांत चालला आहे असें त्यांचें गाव्हणें आहे. हिंदुस्थानावाचून दुसरीकडे कोठेहि त्यांस ताग मिळण्यासारखा नाही ही गोष्ट त्यांनीं दृष्टीआड करून मात्र चालावयाचें नाही.

लफंग्यांपासून सावध रहा !

सरळ वृत्तीच्या व भोळ्या लोकांस फायद्याचें आमिष दाखवून भलत्या सलत्या कंपन्यांचे भाग विकत घेण्यास प्रवृत्त करण्याचा किफायतशीर व विनभाडवली धंदा चालवणाऱ्या भामट्यांच्या लीला बंद पाहण्याचें ब्रिटिश सरकारनें ठरविलें असल्याची माहिती आम्हीं मागे दिली होती. त्यासंबंधातली ताजी बातमी अशी आहे की, ब्रिटिश सरकारच्या व्यापार सात्यानें ह्या प्रश्नाचा विचार करण्यासाठी नेमलेल्या कमिटीच्या शिफारसी आता प्रसिद्ध झाल्या असून कंपन्यांचे भाग स्वपण्याचा व्यवहार करणारा इसम अधिकृत संस्थेचा सभासद असला पाहिजे किंवा त्याचें नाव विशिष्ट कडक अटींवर नोंदलेलें असलें पाहिजे अशी त्या समितीची सूचना आहे शेअर्सची खरेदीविक्री करणारे दलाल सर्वसाधारणपणें प्रामाणिक असतात, तथापि, त्यांच्या कक्षेच्या बाहेरील कांहीं लोक क्रेवळ लफंगेगिरीचा धंदा करतात आणि त्यांच्या कारवाया बंद होतील असे कडक निर्बंध घालणें आज शक्य झालें असल्याचें ती कमिटी सांगते, ह्या धंद्यासंबंधाचे सध्याचे नियम किती सैल आहेत ह्याची कांहीं उदाहरणें कमि-

टीनें दिली आहेत. वाणसवदा करणारा एक सामान्य इसम आणि पादत्राणें डुस्त करणारा एक चाभार ह्यांची नावे दलाल म्हणून नोंदली गेली आहेत ! तुरुगातून सुटताच एका लफंग्यानें रोखे-दलालाचा धंदा थाटून अनेक भावड्या लोकांस लुबाडलें असल्याचें उदाहरणहि लक्ष्यांत ठेवण्यासारखें आहे. मडळ्यांचे कुचकामाचे भाग भोळ्या गिऱ्हाइकांच्या गळ्यात बांधून त्यांस लुटावयाचें आणि नांव व पत्ता बदलून हा उद्योग चालू ठेवावयाचा, असा ह्या उचल्याचा धंदा असतो. श्रमानें मिळविलेला आपला पैसा गुंतविण्यापूर्वी लोकांनीं नीट विचार व चौकशी केली पाहिजे हा बोध हिंदुस्थानातहि घेतला जाणें अगत्याचें आहे.

हिंदुस्थानचा परराष्ट्रीय व्यापार

गेल्या एप्रिलच्या प्रारंभी ब्रह्मदेश हिंदुस्थानापासून वेगळा झाल्यामुळे हिंदी परराष्ट्रीय व्यापारासंबंधाच्या आकड्यात त्या देशाचा अतर्भाव सरकार करित नाही. ह्या कारणानें, प्रसिद्ध होणाऱ्या व्यापाराच्या आकड्यांचा तुलनात्मक विचार करताना सावधगिरी बाळगावी लागते ब्रह्मदेश आतां हिंदुस्थानचा भाग राहिला नसून तो परदेश समजला जातो आणि त्या दृष्टीनें आयात निर्गत व्यापाराच्या आकड्यांची मांडणी केली जाते. हिंदी परराष्ट्रीय व्यापाराचे गेल्या जून महिन्यावावतचे आकडे प्रसिद्ध झाले आहेत त्यांकडे पाहिलें असतां असें दिसतें की त्या महिन्याची मालाची आयात १३ कोटि ८८ लक्ष रुपयाची भरली चालू वर्षातील सर्वांत कमी असा हा मासिक आकडा आहे. मे महिन्याच्या मानानें जून महिन्याची निर्गत मात्र थोडी अधिक झालेली आहे. मे महिन्यात सोन्याची निर्गत आयातीपेक्षा १३० लक्ष रुपयांनीं ज्यास्त होती आणि चांदीची आयात तिच्या निर्गतीपेक्षा ९८ लक्षांनीं अधिक होती. जून महिन्यात हे आकडे अनुक्रमेंकरून ४८ लक्ष व ७५ लक्ष रुपये असे होते. सोने व चांदी एकत्र हिशेबात घेतल्यास मे महिन्यांत ह्या धातूची निवळ निर्गत (आयातीचा आकडा वजा जातां) १०२ लक्ष रुपये होती, परंतु जून महिन्यात हें पारडें फिरून निर्गतीपेक्षा आयातच २७ लक्ष रुपयांनीं अधिक झाली ब्रह्मदेश वगळून गेल्या सालची व चालू वर्षाची एप्रिल ते जून ही तिमाही घेतली तर हिंदुस्थानच्या आयातीच्या मानानें निर्गतीचा निघणारा मापुली वाढावा कमी झाल्याचें आढळून येतें. तथापि ह्या तिमाहींत एकंदरीनें पहाता आयात निर्गत व्यापार वाढलेला आहे असें दिसतें ब्रह्मदेशाच्या विभक्तीकरणानें घटून आलेले फेरबदल येथें विचारांत घेतले पाहिजेत हें वर सांगितलेंच आहे.

ब्रिटिश व हिंदी पोस्टल सेव्हिज बँकेतल्या ठेवी

ब्रिटिश पोस्टल सेव्हिज बँकेत एक कोटीच्यावर ठेवीदार असून त्यांची एकूण शिल्लक ६०० कोटि रुपयाच्यावर आहे. पैसे ठेवण्याचे व काढण्याचे व्यवहार दररोज सरासरीनें १ लक्ष ४० हजार इतके होतात. ठेवीच्या रकमेच्या मानानें ठेव ठेवणारांची सख्या सारखी वाढत आहे, ह्यावरून ग्रेटब्रिटनमध्ये आर्थिक चलती चालू आहे आणि बेकारी कमी होत आहे असे स्पष्ट दिसतें. वर्षाच्या प्रारंभापासून आतापर्यंत ठेवीच्या एकूण रकमेत ३० कोटि रुपयाची वाढ झाली आहे इंग्लंडमध्ये संपत्ति आणि जनतेची बळकट करण्याची संवय ह्याविषयीची परिस्थिति हिंदुस्था-

नाच्या मानानें कशी आहे, हें वरील आकडे स्पष्ट सागत आहेत. हिंदी पोस्ट ऑफिसाची सरुया १९३५-३६ सालीं सुमारे १३ हजार होती ठेवींचीं खातीं साडेपस्तीस लक्ष होती आणि वर्षभर ६७ कोटी रुपये इतकी ठेवींची एकूण शिल्लक होती. १९३४-३५ च्या मानानें १९३५-३६ सालीं ठेवींच्या रकमेंत नऊ कोटींचा वाढावा झाला इंग्लंड व हिंदुस्थान ह्यांच्या लोकसंख्येची आणि पोस्ट ऑफिसमधील ठेवींची तुलना केली असता निघणारे अनुमान उघड आहे हिंदुस्थानांत १९२८-२९ मध्ये २० लक्ष ठेवीदार होते, त्यांमध्ये सात वर्षांत १५ लक्षाची वाढ झाली आणि ठेवींची रकम ह्या अवधीत जवळ जवळ दुप्पट झाली. ह्या आकड्यात प्रगति दिसत असली तरी हिंदुस्थानांतली जनता आर्थिक दृष्ट्या किती मागसलेली आहे ह्याची त्यावरून शंका उरत नाही.

नादारीच्या अर्जांच्या चौकशीच्या तारखेची धनकोस

नोटीस

कलम १९, नमुना नंबर ४

पुणे येथील फर्स्टक्लास सबजज यांचे कोर्टांत

मुकाम पुणे येथें

नि नादारी अर्ज न. ७१, सन १९३७ पैकीं

शकर मारुती कदम, मराठा, वय ३४, धदा नोकरी, रा पुणे पठ मीठगंज, घ. नं. ८१२, अ. दा. रिणको.

विरुद्ध

कणीराम गोरधन वगैरे ९, जाब देणार धनको.

ज्याअर्थी सदर अर्जदार रिणको यानें, प्राव्हिन्शियल नादारी-चा आक्ट (सन १९२० चा ५ वा) याअन्वये आपणास नादार ठरविण्याविषयी या कोर्टास तारीख १७ माहे ७ सन १९३७ या तारखेची अर्जां सादर केलेली आहे व सदरी सांगितलेल्या रिणकोने फौल केलेल्या धनकोच्या यादींत तुमचें नाव आहे, त्या-अर्थी तुम्हास यावरून नोटीस देण्यात येत आहे कीं, सदरी सांगितलेल्या अर्जांच्या चौकशीसाठीं व रिणकोची जबाबी घेण्यासाठीं या कोर्टानें तारीख १९ माहे ८ सन १९३७ ही तारीख नेमली आहे. सदर प्रकरणांत तुमच्या वतीने काहीं सागावयाची तुमची इच्छा असल्यास, तुम्हीं जातीनें, किंवा योग्य रीतीनें माहिती दिलेल्या घडणुकांच्या द्वारे, हजर राहावें

तसेंच तुम्हास अशीही नोटीस देण्यात येत आहे कीं, निर्दिष्ट केलेल्या तारखेस किंवा तिच्यापूर्वीं बजावणीसाठीं पत्ता लिहून देण्यात तुम्हीं कसूर केल्यास तुमच्या बचावाकडे लक्ष देण्यात येणार नाही.

आज तारीख ६ माहे ८ सन १९३७.

S S. Jogalekar,
नाझर.

शिक्षा

फक्त पुणे सेंट्रल को-ऑपरेटिव्ह बँकेच्या
सभासदांकरितां

नोटीस

पुणे सेंट्रल को-ऑपरेटिव्ह बँक लिमिटेडची २० वी वार्षिक साधारण सभा रविवार ता. ५ सप्टेंबर, १९३७, रोजी दुपारी १२ वाजतां पुणे येथें नूतन मराठी विद्यालयाचे असंब्ली हॉल-मध्ये भरणार आहे सदर सभेत खालील कामें करण्यात येतील.

१. गेल्या वार्षिक साधारण व विशेषसाधारण सभेचा वृत्तांत कायम करणें.

२ ता. ३० जून, १९३७, रोजी सपणाच्या सालाबद्दलचा डायरेक्टरांचा अहवाल नफावाटणी-पत्रकासह व तालेबद्द मजूर करणें.

३ सरकारी व बँकेनें नेमलेल्या हिशेब तपासविषयांच्या तपासणीयाच्या विचार करणें या याच्या सोबत आहेत.

४ सन १९३७-३८ सालाकरता बँकेचे हिशेब तपासण्यास ऑडिटर नेमणें व त्याचें वेतन ठरविणें.

५ बोर्डांनें नियमांत दुरुस्त्या केल्या आहेत त्या पोटनियम नंबर ७७ अन्वये साधारण सभेस दाखल. (सदर दुरुस्त्या दुरुस्तीपत्रक नंबर ९ म्हणून छापून पाठविल्या आहेत.)

६ बोर्डांनें पोटनियम नंबर ३ (१०), ६, २१, ४० (११) ६१, ६५ (६), ६५ (८) व ६७ वगैरे यांस सुचविलेल्या दुरुस्त्याचा विचार करणें. दुरुस्त्याचे मसुदे सोबत जोडले आहेत.

७. अवसरी सुर्द को. के सोसायटीच्या प्रतिनिधीनें पोटनियम नंबर ३३ यास व डायरेक्टरांच्या निवडणुकीबाबतचा नियम नंबर २७ यास दुरुस्त्या सुचविल्या आहेत त्याचा विचार करणें (त्याचें पत्र सोबत छापलें आहे)

८ सन १९३७-३८ सालांत डायरेक्टरांनीं उभारावयाच्या भाडवलाची कमाल मर्यादा ठरविणें.

९ बोर्डांच्या निकालाविरुद्ध कोणाच्या तक्रारी आल्यास त्या ऐकून त्याचा निकाल देणें.

१०. पुढील सालाकरितां बँकेचे डायरेक्टर्स, चेअरमन व व्हाइस-चेअरमन निवडणें.

११. सभेपुढें आणखी काहीं क्रिकोळ कामें आल्यास त्यांचा मे चेअरमन याचे पगवानगीनें विचार करणें.

१२. सभेस बँकेच्या सभासदांनीं अगत्य थावें.

१३ वार्षिक सभेच्या वेळीं सभासदास काहीं प्रश्न विचारावयाचे असल्यास अगर ठराव विचाराकरिता माढावयाचे असल्यास त्यांनीं ते तारीख २४ ऑगस्ट, १९३७ चे दुपारी ३ वाजण्यापूर्वी बँकेच्या पुणे मुख्य कचेरींत मॅनेजिंग डायरेक्टर यांकडे दाखल होतील अशा बेतानें पाठवावेत. नवीन सालच्या बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्सच्या निवडणुकीकरितां मते देण्याची वेळ तारीख ५ सप्टेंबर, १९३७ रोजी सकाळीं ८ ते १० व दुपारी ३ ते ५ अशी ठरविली आहे.

बोर्डांचे हुकुमावरून

पुण शहर,
तारीख १०, ऑगस्ट १९३७.

द हि चितळे,

मॅनेजिंग डायरेक्टर,

पुणे सेंट्रल को-ऑपरेटिव्ह बँक, लि.

हिंद-ब्रिटन कपास-कापडाचा व्यापार

हिंदुस्थानातील कपास कापडाचे उत्पादन दिवसानुदिवस वाढत आहे व जपानमधूनहि कापडाची आयात जास्त जास्त होत आहे. हिंदी बाजारांत कापडास येणारी मागणी लोकांच्या अल्प क्रयशक्तीमुळे मर्यादित असल्याने ह्या स्पर्धेचा परिणाम लॅकेशायरच्या व्यापारावर होणे अपरिहार्य आहे. कापडाच्या बाजारावरील आपली पकड सुटू लागल्याची जाणीव लॅकेशायरच्या गिरणीवाल्यास झाली असून, ब्रिटिश कापडास हिंदुस्थानात ज्यास्त वाव मिळावा, असा त्यांचा प्रयत्न आज कित्येक वर्षे चालू आहे १९३७ सालाच्या पहिल्या सहामाहीत लॅकेशायरने एकूण १०० कोटि चौरस वार कापड परदेशांत पाठविले, त्यापैकी हिंदुस्थानाने सुमारे २० कोटि चौरस वाराची उचल केली, ह्यावरून लॅकेशायरच्या व्यापाराचा व हिंदी बाजारपेठेचा किती महत्त्वाचा संबंध आहे, हे दिसून येईल ब्रिटिश कापडाची आयात करण्यात ब्रिटिश पश्चिम आफ्रिका व ऑस्ट्रेलिया ह्यांचा नंतर अनुक्रम लागतो, परंतु दोघाची मिळूनहि आयात हिंदुस्थानच्या चार-पंचमाश इतकी जेमतेम भरते. अशी महत्त्वाची बाजारपेठ हातची घालवणे लॅकेशायरला अत्यंत नुकसानीचे आहे व आपल्या हिताचे संरक्षणार्थ तेथील कारखानदार भगीरथ प्रयत्न करीत आहेत आपल्या राष्ट्रीय सरकारमार्फत हिंदुस्थान सरकारवर वजन आणवून लॅकेशायरच्या मालास सवलती मिळविणे हा त्यातील एक भाग झाला. हिंदी लोकमत सहाजीकच ह्या प्रकारच्या सवलतीचे विरुद्ध असून, देशी धद्याच्या वाढीस जरूर ते सहाय्य सरकारने केले पाहिजे असा त्याचा आग्रह आहे. "आम्ही तुमची कपास खरेदी करू, तुम्ही आमचे कापड सवलतीने आंत घेऊ था" अशी देवाणघेवाणीची भाषाहि लॅकेशायरने चालू ठेवली आहे. सामोपचाराने व खेळीमेळीने मिळतील तेवढ्या सवलती मिळवून जरूर ते अधिक संरक्षण सरकारमार्फत मिळवावयाचे, असे हे धोरण आहे. लॅकेशायरच्या गिरण्या गेली चार वर्षे हिंदी कपाशीची उचल वाढत्या प्रमाणावर करीत आहेत हे खरे असले, तरी हिंदी कपाशीच्या एकूण निर्गतीच्या मानाने ही खरेदी अत्यल्प आहे, असे इंडियन मर्चंट्स चेंबरने लॅकेशायर इंडियन कॉटन कमिटीला आकडेवार दाखवून दिले आहे. चेंबरने दाखल केलेले आकडे येथे दिले आहेत.—

हिंदी कपाशीची निर्गत

(आकडे हजार गासड्याचे आहेत १ गासडी=४०० पौंड)

वर्ष:ऑगस्ट ते जुलै	हिंदी कपाशीची एकूण निर्गत	ग्रेट ब्रिटनची खरेदी	ग्रेट ब्रिटनच्या खरेदीचे एकूण हिंदी निर्गतीशी प्रमाण
१९३२-३३	२,८६८	२५७	८.६%
१९३३-३४	३,२७०	३६७	११
१९३४-३५	३,११५	३७४	१२
१९३५-३६	३,८२६	५३३	१३.९

हिंदी कपाशीच्या खरेदीच्या मुद्यावर लॅकेशायरची सवलतीच्या जकातीची मागणी कशी फोल आहे हे वरील आकड्यांवरून दिसून येईल. हिंदुस्थानाने लॅकेशायरची मागणी सहानु-

भूतिपूर्वक मान्य न केल्यास हिंदी कपाशीचा ग्रेट ब्रिटनमधील रूप कमी झाल्याखेरीज रहाणार नाही, असे लॅकेशायर इंडियन कॉटन कमिटीने आपल्या रिपोर्टांत ध्वनित केले आहे. हा प्रश्न केवळ कपास व कापड ह्यांच्या आयात-निर्गतीपुरताच नियंत्रित न करतां ह्या दोन देशातील सबद्द व्यापाराकडे सामुदायिक रीतीने पाहिले पाहिजे, असे इंडियन चेंबरचे त्यावर म्हणणे आहे. ग्रेट ब्रिटनचा इतर अनेक प्रकारांचा माल हिंदुस्थानांत सपतो व विमा आणि बँकिंग ह्यांचे क्षेत्रातहि ब्रिटनला ह्या देशाकडून बराच फायदा मिळतो ही गोष्ट चेंबरने लॅकेशायर इंडियन कमिटीच्या नजरेस आणली आहे. ह्या सर्वच प्रश्नाची चर्चा हिंदी- व ब्रिटिश प्रतिनिधींमध्ये सध्या चालू असून, तिच्यामधून निष्पन्न काय होतें ह्याकडे सर्वांचे लक्ष आतां लागून राहिले आहे

"कंपनी कायद्यामध्ये झालेले फेरफार"

(श्री. गजेंद्रगडकर ह्यांचे छोटें पुस्तक)

हल्ली सर्वत्र संयुक्त भांडवलाच्या मंडळ्या स्थापन होत आहेत व लहान-सहान धद्यांचेहि रूपांतर त्यांत करण्यात येत आहे. संयुक्त भांडवलाच्या मंडळ्या बऱ्या व्यापाऱ्यांच्या व्यवहारासच योग्य, ही कल्पना आता उरलेली नाही. स्वतःचे पुरेसे भांडवल नसले तरी मंडळी स्थापून ते उभारता येते, ह्या गोष्टीचा कित्येकांनी फायदा घेऊन उद्योगधंदे यशस्वी केले आहेत. सहाजीकच असे घडे करणारांस व त्यात भागरूपाने भांडवल घालणारांस कंपनी कायद्याचे ज्ञान आवश्यक झाले आहे. मध्यवर्ती कायदेमंडळाने ह्या बाबतच्या चालू कायद्यांत दुरुस्ती करून व कांहीं महत्त्वाचे फेरबदल करून एक दुरुस्ती कायदा पास केला, त्याच्या अमलबजावणीस १५ जानेवारी, १९३७ पासून सुरवात झाली. ह्या कायद्यामधील प्रमुख योजनाचा जनतेस परिचय करून देण्याकरिता श्री. के. वा. गजेंद्रगडकर, बी. ए., एल. एल. बी., वकील, सातारा, ह्यांनी एक छोटेलानी पुस्तक लिहून प्रसिद्ध केले आहे, ते वाचकांस उपयुक्त व बोधप्रद वाटेत ह्यांत सहाय्य नाही. नवीन कायदा बराच गुतागुतीचा असूनहि श्री. गजेंद्रगडकर ह्यांनी दुरुस्त कायद्याने केलेले बदल सोप्या भाषेत समजावून सांगितले आहेत पुस्तकाची पृष्ठसंख्या १५ असून त्याची किंमत अवधी १ आणा आहे.

मुंबई बंदराचा प्रचंड व्याप

मुंबई बंदरात एका वर्षाचे अवधीत चढणाऱ्या व उतरणाऱ्या मालाची पोर्ती व सोर्की सरळ मांडली, तर त्याची लाबी १३,२५८ मैल भरेल मुंबई ते लंडनचा जलमार्ग ह्याच्या निम्म्या इतक्यासुद्धा लांब नाही बंदराची व्यवस्था पोर्ट ट्रस्टकडे आहे ट्रस्टच्या कपास साठवणीच्या डेपोत ८ लक्ष गासड्या मावतात उघड्यावर ४ लक्ष गासड्यांस जागा आहे, ती वेगळीच. जगांत कपाशीचा एवढा मोठा डेपो अन्यत्र नाही मुंबईच्या डेपोतील कपाशीची सरासरी किंमत १० कोटि रुपये व घान्याची किंमत १३ कोटि रुपये भरते. तेलाच्या डेपोत २ कोटि गॅलन जळणाचे तेल, २३ कोटि गॅलन रॉकेल व १३ कोटि गॅलन पेट्रोल मावते. पोर्ट ट्रस्टच्या आगगाडीच्या फाट्याची लाबी ११७ मैल आहे. जी. आय. पी. व बी. बी. अँड सी. आय ह्या रेल्वेजनीं मुंबईत येणाऱ्या व मुंबईबाहेर जाणाऱ्या मालापैकी निम्म्याहून अधिक माल ट्रस्टच्या फाट्यांवरूनच जावा लागतो.

सुप्त एशियाटिक राष्ट्रांत आर्थिक जागृति

एशिया खंडाच्या वायव्य व पश्चिम भागातील लोक राजकीय व आर्थिक दृष्ट्या अनेक वर्षे सुप्तावस्थेत होते. त्यामध्ये अलीकडे विलक्षण जागृति झाली आहे ही गोष्ट लक्षात घेण्यासारखी आहे महा-युद्धानंतर पौरस्त्य सस्कृतीच्या देशांमध्ये जी खळबळ उडाली तिचे दीर्घगामी परिणाम आतां राजकीय व आर्थिक क्षेत्रातहि स्पष्ट दृष्टीपत्तीस येत आहेत. केमालपाशाच्या नेतृत्वाखाली तुर्कस्तानचे आधुनिककरण झपाट्याने झाले आहे व हेत आहे हे सुप्रसिद्ध आहे पाश्चात्य सुधारणेच्या दृष्टीने मागासलेले तुर्की राष्ट्र आपल्या इस्लामी सस्कृतीवर आधुनिक आर्थिक व सामाजिक पद्धतीचा पक्का मुलामा चढवीत आहे इजिप्तमध्येहि ह्याच प्रकारची प्रगति चालू असून ह्या दोन राष्ट्रातील चळवळीचा ओष आतां पश्चिम एशियातील इस्लामी देशात पसरला आहे आणि त्याचा पछा इराक, इराण व अफगाणिस्थान ह्याचेपर्यंत येऊन थडकला आहे पॅलेस्टाइनमध्ये सध्या चाललेल्या घडामोडींच्या योगाने एशियातील ह्या भागात संघटन कसे वाढत आहे ह्याची कल्पना बाहेरील लोकांस येऊ लागली आहे इराण व इराक ह्या देशातल्या रॉकेल तेलाच्या खाणी हा तेथील जनतेच्या नैसर्गिक संपत्तीच्या ठेवा आहे आणि त्याचा पूर्ण उपयोग करून घेण्याचे महत्त्व त्याच्या लक्षांत येत आहे आधुनिक पद्धतीचे रस्ते, लोहमार्ग, कारखाने इत्यादि सोयींची तरतूद करण्याचा आणि व्यापारवृद्धि घडवून आणण्याचा पद्धतशीर यत्न त्याचे राज्यकर्ते करू लागले आहेत युरोपियन राष्ट्रांच्या आर्थिक स्थितीवर ह्याचा परिणाम झाल्यावाचून राहणार नाही, हे उघड आहे.

वरील प्रवृत्तीची अनेक चिन्हे दर्शविता येतील इजिप्शन सरकारच्या विधमाने कैरो येथे एक आर्थिक परिषद भरवण्याचा

स्थानिक व्यापाऱ्यांचा विचार असून तिला सीरिया, इराक व पॅलेस्टाइन येथील व्यापारी प्रतिनिधींस पाचारण करण्यांत यावयाचे आहे. ह्या राष्ट्रांचे परस्पराने व्यापारी संबंध दृढ करणे हा परिषदेचा प्रमुख उद्देश आहे आणि परस्पर सवलतीच्या जकारतीची योजना निश्चित करण्याचा प्रश्नहि तिच्यापुढे यावयाचा आहे. तुर्कस्तान, इजिप्त, सीरिया, इराक, पॅलेस्टाइन इत्यादि पश्चिम एशियातल्या राष्ट्रांचे आर्थिक संघटन हे जगाच्या इतिहासात अत्यंत महत्त्वाचे समजले जाईल आणि त्याचे राजकीय परिणामहि दूरगामी होतील ह्यात शका नाही. इराक देशाच्या दक्षिण भागातील राकेल तेलाच्या खाणीचा उपयोग करण्याचा हक्क अमेरिकेतील घडेवाल्यांच्या एका गटास देण्याचे निश्चित झाले असून त्याबद्दल अडीच कोटि रुपयांचा मोबदला इराकी सरकारास मिळावयाचा आहे. ही रकम प्रारंभी कर्ज म्हणून देण्यात येईल आणि त्याची फेड मालकी हक्काबद्दल मिळावयाच्या वार्षिक मोबदल्यातून इराक परस्पर करील. इराकी सरकार इंग्लंडमध्ये चार कोटि रुपयांचे कर्ज काढीत असून त्या पैशाचा विनियोग आपल्या देशात रस्ते बनवण्याकडे ते करणार आहे त्यामधून नवीन लोहमार्गांचे प्रीत्यर्थहि खर्च व्हावयाचा आहे. तसेच राष्ट्रीय उद्योगधंद्यांस उत्तेजन देणे हा एक त्या योजनेतला भाग आहे व्यापारी व्यवहारांचे नियमनाकरिता इराकी सरकार एक कायदा तयार करित आहे आणि तो लवकरच विधिमंडळापुढे मांडण्यांत यावयाचा आहे. इराक व तुर्कस्तान ह्यांचेमध्ये एक व्यापारी करार होण्याचेहि वाटत आहे. तुर्की बँकेच्या शाखा इराकमध्ये निघाल्या आहेत आणि त्या देशाच्या बाजारपेठा आपल्या हार्ती ठेवण्याचा तुर्कस्तानचा विचार आहे. इराकमध्ये नवीन होणाऱ्या रस्त्याचा पहाणी तुर्की तज्ञांनीं नुकतीच केली आहे. पश्चिम एशियातील राष्ट्रांत आर्थिक संवर्धन व संघटन कोणत्या दिशेने चालले आहे ह्याची वर दिलेल्या माहितीवरून चांगली कल्पना येईल.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

अधिकृत भांडवल १०,००,०००

विक्रीस काढलेले भांडवल ५,००,०००

खपलेले भांडवल २,१८,६००

वसूल झालेले भांडवल १,०८,५९०

सर्व प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात सेव्हिंग्ज खात्यावर चेक्स काढता येतात या बँकेवरील चेक मुंबईला सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि मार्फत कमिशन शिवाय वसूल केले जातात. बँकेचे नियम, व्याजाचे दर व शेअरबद्दल बँकेकडे चौकशी करानी

काकाकुवा मॅन्शन, लक्ष्मीरोड, पुणे २.

M V GOKHALE,
मॅनेजर

१२ वर्षे पुण्यांत लोकादरास पात्र झालेले

★ महिंद्रकर ब्रदर्स ★

यांचे येथे आपले कपड्यांची खरेदी करा अगर करवून घ्या.

बुधवार चौक, पुणे

सहकारी चळवळ

नंदुरवार तालुक्यातील सहकारी सुपरवायझिंग यूनियन व बँक यांचे तर्फे ग्रामसुधारणा

ता. ९-८-३७ रोजी नंदुरवार यूनियनचे सुपरवाइजर, श्री. उपाचार्य व बँकेचे इन्स्पेक्टर श्री. मेहता यांनी माजरे को. क्रे सोसायटीस भेट दिली त्यावेळी गावात कॉल-याची साध होती. दोघानी गांवात फिरून जेथे जेथे घाण होती, ती काढून टाकण्याबद्दल समज दिली व चरपद्धत पायखाना ठेवणेबद्दल सहा दिळा, कॉल-यावर औषधोपचार सांगितले, व गावात-स्वच्छता ठेवणेबद्दल कळकळीने सांगितले. खडे केल्यास सत कसें मुरले जाते याचीहि जाणीव श्री. उपाचार्य यांनी करून दिली.

शिरूर हवेली ता. रिफ्रेशर्स ट्रेनिंग क्लास, पुणे

पुणे जिल्हा को-ऑप इन्स्टिट्यूटचे विद्यमाने पुणे येथे शिरूर हवेली ता. को. सुपरवायझिंग यूनियनच्या कार्यक्षेत्रातील सोसायट्यांच्या सेक्रेटरीकरिता यूनियनच्या ऑफिसात ता. २१-७-३७ ते ता. २४-७-३७ पर्यंत रिफ्रेशर्स ट्रेनिंग क्लास भरविण्यांत आला, रोज नियमितपणे पाच तास शिक्षण देण्यात येत होते सहकारी चळवळ, हिशेब, सोसायट्यांचे कामकाज वगैरे महत्त्वाचे विषयावर त्या त्या तज्ज्ञांची व्याख्याने झाली.

ता. २४-७-३७ रोजी क्लासकरिता आलेल्या सेक्रेटरींची चाचणी परीक्षा घेण्यात आली त्याच दिवशी सायंकाळी रा. ब जी एम काळभोर याचे अध्यक्षतेखाली क्लासचा समारोप यूनियनचे ऑफिसात साजरा करण्यांत आला

समारोपाचे वेळी क्लासचा अहवाल वाचून झाल्यावर क्लासचे सेक्रेटरींना उद्देशून श्री चितळे, देवभानकर, इनामदार, तुपे, सावत वगैरे मंडळींची उपदेशपर भाषणे झाली. शेवटी श्री. देवभानकर यांनी सर्वांचे आभार मानले

दि को-ऑपरेटिव्ह पीपल्स बँक लि, लिंब

वरील बँकेच्या सभासदात १९३६-३७ साली तिघांची भर पडून एकूण संख्या ५९ झाली भाग भांडवल ३,२२५ रु झाले. एकूण व्यवहार सुमारे ८० हजारांपर्यंत झाला. सभासद व विन-सभासद ह्यांची मिळून ८० सार्ती असून त्यात १९ हजार रु आहेत. हुंडीचा व्यवहार हळु हळु वाढत आहे. मालाच्या सरेदी-विक्रीचे व्यवहारात बँकेस ९१ रु. मिळाले. साल अखेर १,१४१ रु. नफा झाला " थकवार्काचे प्रमाण वाढत आहे, " व्यवस्थापक मंडळाने बँकेचा व्यवहार कितीहि कसोशीने चालविला, तरी सभासदांनी कर्जाचा योग्य उपयोग करून ते वेळच्या वेळी परत केले तरच बँकेची लवकर भरभराट होऊन सभासदांचाहि फायदा होईल " अशी बँकेच्या १९३६-३७ च्या वार्षिक अहवालात नोंद आहे.

सोलापूर को इन्स्टिट्यूट ट्रेनिंग क्लास

सोलापूर को. इन्स्टिट्यूटचे विद्यमाने निघालेला को. ज्यू सेक्रेटरी ट्रेनिंग क्लास १८-४-३७ ते ९-५-३७ पर्यंत चालून परीक्षेचा नुकताच निकाल लागला, त्यात ६६ विद्यार्थ्यांपैकी ५६ विद्यार्थी पास झाले

स्थापना १९२० मुंबई सरकारमान्यतेचे, एच एच दि

छत्रपती महाराजा ऑफ कोल्हापूर याचे आश्रयाखालील

जाधव टेलरिंग कॉलेज

नवीन वर्ग सुरू झाले जुलैचे आत नांवे नोंद-वगारास फ्रीमध्ये सवलत माहिती मागवा ४९७ बुधवार, पुणे

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family Prospectus sent free on application. General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA"

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी एरोयाफ मिटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना.

भिकारवास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

जुन्या घरांची डुरुस्ती काळजीपूर्वक करून दिली जाते भेटा अगर लिहाः—

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदार

चिमण्या गणपति, सदाशिव ५१२, पुणे

नागपूर प्रीमियर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळयाजवळ, नागपूर सिटी

	रुपये
अधिकृत भाडवल	१,००,०००
जमा असलेले भाडवल	८३,१००
रिझर्व्ह फंड	४,८१२
इतर फंड	८९४
मुदतबंद ठेवी	१,६२,९९३
सेव्हिंग बँक ठेवी	६,७१६
मॅनराकडून येणे असलेले कर्ज	२,८६,५३६
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	
गुंतविलेली एकूण रक्कम	४२,६२४

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित शेअर्स विकत मिळतात आतांपर्यंत दिव्हिडंड पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिले गेले नाही. सोसायटी आपल्या मॅनराना त्याच्या घराचे तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

टेलिफोन न ९९९

आगीचा बब, ॲम्ब्युलन्स गाडी अगर पोलीस ह्यापैकी कोणास तातडीने बोलावण्याची गरज पडल्यास ती भागविण्याची लडन शहरामध्ये एक नवीन सोय करण्यात आली आहे. ९९९ नंबरला टेलिफोन केला, की तात्काळ टेलिफोन करणारास आवश्यक तो नंबर दिठा जातो व वेळाची बचत होते. लडनसारख्या मोठ्या शहरी अशा व्यवस्थेची फारच गरज भासते, कारण तेथे दर आठवड्यास पोलिसाना २,४०० बोलावणी येतात, १,२०० वेळा ॲम्ब्युलन्स गाडीला काम पडते व आगीचा बब २५० वेळा बाहेर पडतो लोकास आधुनिक सोईची इतकी सवय झालेली आहे, की आता ९९९ नंबर मिळविण्याकरिता टेलिफोनची तबकडी तीनदा फिरवावी लागते, त्यास लागणाऱ्या वेळात बचत होणे जरूर आहे, अशा सूचना येऊं लागल्या आहेत। एक-आकडी नंबर निश्चित करावा, अशी काहींची शिफारस आहे, परंतु तसे करणे खर्चाचे पडेल, ह्यासाठी ती तूर्त अमलात न आणण्याचे ठरले आहे.

विजगापट्टम बंदर तोट्यांत आले !

मुंबई व कलकत्ता येथील बंदरांस पुरेसे काम आहे व व्यापार वाढत असून नव्या चांगल्या बंदरास वाव आहे, ह्या हिशेबाने विजगापट्टम येथे उत्कृष्ट बंदर बांधण्याची योजना १९२६ साली आखण्यात आली. अतर्गत मालाची ने-आण करण्यास सोपे जावे म्हणून पोषक रेल्वेज बांधण्यात आल्या मध्यप्रान्तातील मालास हे बंदर सोईचे पडेल आणि व्यापारवृद्धीस सहाय होईल, असा विश्वास वाटला. विजगापट्टममधून सध्या मुख्यतः मध्यप्रान्तीय मॅगनीज घातूची निर्गत होते व हा व्यापार तेजीत आहे. तथापि, सर्वसाधारण आर्थिक मंदीची झळ इतर बंदराप्रमाणे विजगापट्टमलाहि लागली आहे बंदराचे बांधणीत ४ कोटी रुपये गुंतलेले असून त्यावरील वार्षिक व्याजच, ४ टक्के दराने हिशेब केला असता, १६ लक्ष रुपये होतें बंदर तोट्यात का आले व त्यास उपाययोजना काय करावी, ह्याची चौकशी मध्यवर्ती लेजिस्लेटिव्ह असेंब्लीची पब्लिक फिन्न्स कमिटी करणार आहे.

झारापकर टेलरिंग कॉलेज, पुणे

मुंबई इलाख्याचे माजी फडनवीस, श्री. जमनादास मेहता, ह्यानीं झारापकर टेलरिंग कॉलेजास ता ९-८-३७ रोजी भेट देऊन समाधान व्यक्त केले.

महाराष्ट्र युनिव्हर्सिटी असोसिएशन

या संस्थेची पहिली सर्वसाधारण सभा ता. २० ऑगस्ट रविवार, रोजी सायंकाळी ५॥ वाजता पुणे येथे भारत इतिहास सशोधक मंडळाच्या सभागृहांत भरेल त्यावेळी (१) आजपर्यंतच्या कार्याचे विवरण व झालेला जमाखर्च (हीं छापून प्रसिद्ध झालीच आहेत) यांची मंजूरी, (२) पुढील कार्यकारी मंडळाची निवडणूक, (३) मंत्रिमंडळाकडे शिष्टमंडळ पाठविणे, (५) अध्यक्षीय परवानगाने इतर कामे, इत्यादि कामे होतील.

ता. ८/११/३७ आषाढ व. १४, १८५९, पुणे.

दत्तो वामन पोतदार
प्रचालक, म यु अ.

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
प्रतीचे सरकारमान्य
झारापकर टेलरिंग
कॉलेज

आप्या बळवंत चौक, पुणे २
[माहितीपत्रक मागवा]

आपले पैसे खर्च झाल्याचा योग्य मोबदला

मिठाई शास्त्रज्ञ तुळजाराम मोदी यांचे
देशी बनारसी साखरेच्या मिठाईचे दुकान
रत्नागिरीच्या हपूस आंबा बफी
आंब्याची शक्तिवर्धक

आगाऊ ऑर्डर दिल्यास हजारों रुपयाची मिठाई पुरवूं शकू
तुळजाराम मोदी, मुख्य कारखाना, मोती चौक, सातारा

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City

स्त्रियांचा आजार

म्हणजे मुख्यतः विटाळदोष आणि गर्भाशयात विघाड होणे होय आमचे औषध आर्डोमिक्स (आर्तवदोषारि) एका निष्णात स्त्रीरोग-चिकित्सकाचे पाठावरून तयार केलेले असून ५० वर्षांच्या अनुभवाने स्त्रियांच्या सर्व गुण रोगावर अप्रतिम गुणदायक ठरलेले आहे धुपणी, विटाळ नसणे, थोडा अथवा कष्टदायक होणे, ओटीपोटात कडा मारणे, अकाली गर्भपान, ज्वर, कडकी, डोके दुखणे, शौचास साफ न होणे इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा हमब्यास गुण या आर्डोमिक्समध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टरां मोठ्या प्रमाणावर वापरीत आहेत. गुणामध्ये याची बरोबरी बाजारातील इतर औषधे करू शकत नाहीत किंमत वाटलीस रु. २ ट. स १२ आणि निराळा एकदम तीन वाटल्या मागविणारास टपालखर्च माफ.

हिंदुस्थान, ब्रह्मदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते.—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज. (डिमार्चमेंट नं. ६)

२५५/७ पेंडसे चाळ, सदाशिव पेठ, पुणे शहर

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)	३%
सरकारी कर्जरोखे	
५% करमाफ लोन (१९४५-५५) ..	१२०-९
५% (१९३९-४४) लोन ...	१०५-१५
४% १९४३ ..	१०८-६
३३% बिनमुदत ...	९७-१२
३३% १९४७-५० ..	१०७-०
२३% १९४८-५२ ..	१००-१०

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (बिगर गॅरंटी व लांब मुदत)	१०९-०
४% मुंबई म्युनिसिपल (लांब मुदत)	१०९-८
४% मुंबई सिटी इन्फ्रस्ट्रक्चर ट्रस्ट बॉन्ड (७० वर्षे मुदत)	१०९-८
४% म्हेसूर कर्ज (१९५३-६३)	१११-६
५% म्हेसूर कर्ज (१९५५)	१२३-०

मंडळ्यांचे भाग

(कसानील पहिला आकडा भागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा वसूल झालेले भाडवळ व कंसानतरचा आकडा वार्षिक डिव्हिडंड दर्शवितो.)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) १०% ..	१४४-०
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०% ...	११५-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६% ..	३२-८
इपीरिअल बँक (५०) १२% ..	१५४७-८
बाँचे प्रॉ क्री बँक (५०) ५% ..	६१-०
रिसर्व्ह बँक (१००) ३३% ..	१२९-४

रेल्वेज

दोंड-बारामती (१००) ४३% ..	१०३-०
पाचोरी-जामनेर (१००) ४३% ..	९५-०
अहमदाबाद प्रातज (५००) १०% व ६ रु. ४ आ. बोनस	१७५-०
तापी व्हेली (५००) ७३% ..	७७०-०

बीज

बाँचे ट्रन्वे ऑर्डि. (५०) १०% ..	१४६-९
कराची (१००) ९% ..	२६५-०
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९% ..	३५४-०
टाटा पाँवर ऑर्डि. (१०००) ५३% ..	१५४२-८
आग्र व्हेली ऑर्डि (१०००) ७३% ..	१७३०-०

इतर

बेलापूर शहर (५०) ८ रु. ..	१७८-१२
इन्फ्रस्ट्रक्चर ट्रस्ट (१००-५०) २ रु. ..	५१-८
शिवा स्टीम (१५) १ रु. ..	२९-१२
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु ४ आ ..	४६-४
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु ७५ रु. बोनस	५०००-०
टाटा आयर्न प. प्रे (१५०) ६% ..	१९२-०
टाटा आयर्न दु. प्रे. (२००) १५ रु. २ आ. ..	१६८-०
टाटा आयर्न ऑर्डि (७५) १० रु. ..	३४९-८
टाटा आयर्न डिफंड (३०) ३६ रु ३ आ ६ पे ..	१६४१-४

सोन-चांदी-साखर

सोन (मिट) प्रत्येक तोळ्यास ..	३४-८३
चांदी (मिट) प्रत्येक १०० तोळ्यास ..	५१-१४
साखर जावा (तयार) प्रत्येक इन्डोव्हेगस ..	१५-८
” केसर प्रत्येक मणास ..	१०-१४
” सरया प्रत्येक मणास ..	१०-८

NOTICE TO CONTRACTORS.

Sealed tenders are invited in B-2 form (Item rate Contract) for Modernizing (with 2 1/2" thick Asphaltic Concrete 18 feet wide) the following roads in and around the town of Ahmednagar.

Tenders accompanied by Treasury Chalangans, for amounts shown below, against each work, should be addressed to the Executive Engineer, Ahmednagar Division and delivered at his Office up to 4 P M on 20th August 1937 at which time they will be opened by the Executive Engineer.

Tender forms with specifications and conditions of contract will be issued from the Executive Engineer's Office at any time during office hours up to 12 Noon on 20-8-1937 New Tenderers should furnish solvency certificates.

The Executive Engineer reserves the right to reject any or all tenders and no reasons will be given for the acceptance or the rejection of any tender.

When tendered rates are the same, preference will be given, at the discretion of the Executive Engineer, to those who undertake to use vehicles with pneumatic tyres for carting of Materials.

Name of road Approximate cost Amount of earnest money.

- (1) Nagar Manmad Road Mile 1-2 and part of Nagar Manmad Road joining Pottinger Road. Rs 23,284/- Rs 233/-
- (2) Poona-Nagar Road, 1 Mile 2 Furlongs 300 feet and Approach road joining Nagar-Dhond Road 960 feet. Rs. 22,483/- Rs. 225/-
- (3) Nagar Pathan Road Miles 0 to mile 1 and Furlong 4 Rs. 25,560/- Rs. 256/-
- (4) Nagar Pathan Road Mile 1/4 to 2/8. Rs. 25,047/- Rs. 250/-
- (5) Ahmednagar Sheogaon Road within Cantt. limits. Rs. 35,346/- Rs. 353/-
- (6) Nagar Sholapur Road, within Cantt Limits. Rs. 30,079/- Rs 301/-

Ahmednagar, Dated 10th August 1937. Sd/- N. B. GADRE, B E, A M I E, I S E, Executive Engineer, Ahmednagar Division.

The Co-operators' Book Depot.9, BAKEHOUSE LANE,
FORT, BOMBAY.

The Only Book Depot of its Kind in India

Specialising in

Books on Economics, Co-operation, Bank-
ing and Finance, Accountancy and Auditing,
Commerce, Business Organisation, Rural
Reconstruction and allied SubjectsBooks on all Subjects and of all Publishers
in India, England and America are readily
supplied at the published Prices.**स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा**

स्वदेशी धर्मांना उत्तेजन देऊन त्याची योग्य जोपासना कर-
ण्यास व स्वतःच्याहि फायद्यासाठी कंपनीचे लोन सर्टिफिकेट
घेण्यास आजच रु. २५; किंवा प्रथम ६०८ व दरमहा ३ प्रमाणे
पुढे १८ भरून - १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको
असल्यास रु ५ ते १०० रोख मिळवा तसेच स्पेशल लोन
घेऊन निकडीच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख
रकमा मिळविणे किती फायद्याचे होईल याचाहि विचार करा
प्रस्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आप्याची तिकिटें पाठवून लिहा
अगर भेटा.

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि.

हेड ऑफिस:—गिरगांव, मुंबई

ब्रँच:—लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे नं. २

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ—

दररोज सकाळीं १० ते ३, शनिवारीं १० ते १

चाळ ठेवी द सा द शे २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या
जातात.सेविंग बँक ठेवींवर द सा. द शे ३ टक्के व्याज
दिले जातेमुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या
जातात व्याजाचे दरांबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.कर्ज: सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या
जातात

मॅनेजिंग एजंटस.

अर्थशास्त्र

लेखक:—प्रो वा गो काळे व प्रो द गो कर्वे

पृष्ठसंख्या सुमारे ३००, किंमत तीन रुपये

सा मध्यांत अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धान्तांचे विवेचन केले
आहे**CONFIDENCE**

is a worth-while asset in business building
The success that has attained Hindusthan's
efforts to serve the public has its origin in
public confidence, its

YEARS OF

Efficient Management, Fair Dealings,
Prompt Settlement of Claims, Liberal
Terms, Enterprize, Judicious Reserves,
Sound Investments, Huge Assets and
Useful Service

HAS CREATED

PUBLIC CONFIDENCE

The following figures will convince you.

NEW BUSINESS

Last year

Exceeds

2 CRORES & 50 LAKHS**BONUS**

PER THOUSAND PER YEAR

On Endowment Rs. 23 | On Whole Life Rs. 20

HINDUSTHAN

Co-operative Insurance Society, Ltd.

(ESTD 1907)

Branches : Bombay, Madras, Delhi, Patna, Lahore,
Lucknow, Dacca

Office throughout India & the East

S C MAJUMDAR,

MANAGER Bombay Branch.

POONA OFFICE — 180, Budhwar Peth.

विक्रीस } विश्विसराव { दुसरी
तयार } आवृत्ति

लेखक—प्रो वा गो काळे

एका काळी फार प्रसिद्धी पावलेले हे तीन अंकी प्रहसन परत
लोकप्रदास्तव छापून प्रसिद्ध केले आहे. ' विश्विसराव ' प्रहसनाची
ही दुसरी आवृत्ति अद्दावांस वर्षांनी प्रसिद्ध करण्याचा योग आला
आहे. हे प्रहसन खीपात्रविरहित असल्याने शाळामधून ते करण्यास
फार उपयुक्त आहे किंमत फक्त १० आणे.

दी सनशाइन इन्शुरन्स लि.

या कंपनीच्या रूपा पॅलीसी, मॅरेज पॅलीसी, डेली भिमियम
पॅलीसी, पॅरेन्स मिफ्ट पॅलीसी वगैरे नवीन योजनाचा प्रचार
करणेकरता पगारी एजंट पाहिजेत. माहितीकरता लिहा अगर
समक्ष भेटा.

ब्रँच सेक्रेटरी,

ब्रँच ऑफीस . ३३५ गणेश पेठ, पुणे.

हे पत्र पुणे, पेठ मांभुडां प. न. ११५।१ आर्यभूषण छापखान्यात रा. अनंत विद्यायक पटवर्धन यांनी छापिले, व
रा. श्रीपाद वामन काळे, बी. ए., यांनी ' दुर्गाधवास, ' मांभुडां, प. नं. १२५।३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.